

Η μοναστική διδασκαλία στα βιβλία του Πέτρου, του Ιωάννη και των Πράξεων

/ [Ορθόδοξη πίστη](#)

Φωτο:tovima.gr

του Γεωργίου Φλωρόφσκυ

Επίτιμου καθηγητού της Ιστορίας της Ανατολικής Εκκλησίας του Πανεπιστημίου του Harvard

Πηγή: Απόσπασμα από το βιβλίο: «Οι Βυζαντινοί Ασκητικοί και Πνευματικοί Πατέρες». (Μετάφραση Παναγιώτη Κ. Πάλλη. Εκδόσεις Πουρναρά. Θεσσαλονίκη 1992, σελ. 73-76, 81).

(Τίτλος πρωτοτύπου: The Byzantine Ascetic and Spiritual Fathers. © BUCHERVERTRIEBSANSTALT. © 1992 Για την ελληνική γλώσσα Πουρναράς Παναγιώτης Καστρισιού 12 Θεσσαλονίκη ISBN: 960-242-031-6).

Ο Φλωρόφσκυ στο παρόν άρθρο έχει μαζέψει τα σημεία εκείνα στα οποία οι

απόστολοι Πέτρος και Ιωάννης διδάσκουν τις αρχές της μοναστικής πολιτείας. Τέλος, κάνει αναφορά και στις Πράξεις των Αποστόλων, ως καταγραφή της μοναστικής κατεύθυνσης της ζωής της πρώτης Αποστολικής Εκκλησίας.

ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ (Α' και Β')

Στο χωρίο 1:9 της Α' επιστολής Πέτρου δεν είναι η αρχή της πίστεως ή η πίστη γενικά που φέρνει ως αποτέλεσμα τη σωτηρία, αλλ' είναι ακριβώς το «τέλος της πίστεως» που επιτυγχάνει τη σωτηρία. «Κομιζόμενοι το τέλος της πίστεως σωτηρίαν ψυχών». Ο εξαγνισμός και η υπακοή είναι κυριαρχούντα θέματα στην Α' επιστολή Πέτρου. «Έχοντας καθαρίσει τις ψυχές σας με την υπακοή στην αλήθεια προς μια ειλικρινή αγάπη προς τους αδελφούς, αγαπήστε ο ένας τον άλλον με όλη σας την καρδιά» («τας ψυχάς υμών ηγνικότες εν τη υπακοή της αληθείας εις φιλαδελφίαν ανυπόκριτον, εκ καρδίας αλλήλους αγαπήσατε εκτενώς» -1:22). Η πορεία της αυξήσεως στην πνευματική ζωή τονίζεται στο χωρίο 2:2 «για να αυξηθείτε και φθάσετε στη σωτηρία» («ίνα ... αυξηθήτε εις σωτηρίαν»), Στο χωρίο 2:11 γίνεται λόγος για τον «πόλεμο» που διεξάγεται ανάμεσα στις σαρκικές επιθυμίες και την ψυχή: «Σας παρακαλώ, σαν ξένοι και περαστικοί που είστε, να απέχετε από τις σαρκικές επιθυμίες, οι οποίες βρίσκονται σε πόλεμο με την ψυχή» («παρακαλώ ως πάροικους και παρεπίδημους απέχεσθαι των σαρκικών επιθυμιών, αίτινες στρατεύονται κατά της ψυχής»).

Στο χωρίο 1:4 της Β' επιστολής Πέτρου εκφράζεται μια βαθιά θεολογική σκέψη. Οι υποσχέσεις που μας έχει δώσει ο Θεός είναι μεγάλες και πολύτιμες· η διαφθορά μέσα στον κόσμο υπάρχει λόγω των κακών επιθυμιών και οι άνθρωποι μπορούν όχι μόνο να αποφύγουν τη διαφθορά αλλά και να γίνουν μέτοχοι ή κοινωνοί της Θείας φύσεως -μια ιδέα που αναπτύσσεται στην Αρχαία Εκκλησία και στην Ανατολική Ορθόδοξη σκέψη, μια ιδέα που θέτει το θεμέλιο για το δόγμα της θεώσεως. «Ο Θεός μας έδωσε πολύτιμες και μεγάλες υποσχέσεις για να μπορέσετε δι' αυτών να γίνετε μέτοχοι της Θείας φύσεως, αποφεύγοντας τη διαφθορά, που υπάρχει στον κόσμο, λόγω των κακών επιθυμιών» («τα τίμια και μέγιστα ημίν επαγγέλματα δεδώρηται, ίνα δια τούτων γένησθε θείας κοινωνοί φύσεως, αποφυγόντες της εν τω κόσμω εν επιθυμία φθοράς»). Ακριβώς γι' αυτό διδασκόμαστε στους επόμενους στίχους να συμπληρώνουμε την πίστη μας, οπότε εμφανίζεται η δυναμική πνευματική διαδικασία της αναπτύξεως. «Και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο καταβάλετε κάθε προσπάθεια για να προσθέσετε στην πίστη σας την αρετή, στην αρετή τη γνώση, στη γνώση την εγκράτεια, στην εγκράτεια την υπομονή, στην υπομονή την ευσέβεια, στην ευσέβεια τη φιλαδελφία, στη φιλαδελφία την αγάπη» («και αυτό τούτο Σε σπουδήν πάσαν παρεισενέγκαντες επιχορηγήσατε εν τη πίστει υμών την αρετήν, εν δε τη αρετή την γνώσιν, εν δε τη γνώσει την εγκράτειαν, εν

δε τη εγκράτεια την υπομονήν, εν δε τη υπομονή την ευσέβειαν, εν δε τη ευσέβεια την φιλαδελφίαν, εν δε τη φιλαδελφία την αγάπην»).

Στο χωρίο 1:10 της Β' επιστολής Πέτρου μνημονεύεται η «κλήση» και η «εκλογή». Και όμως στο ίδιο αυτό κείμενο προτρέπεται ο Χριστιανός να δείχνει «προθυμία» για να κάνει ακριβώς αυτή την «κλήση και εκλογή» σταθερή («βεβαίαν»). «Δείξτε μεγαλύτερο ζήλο για να κάνετε την κλήση και την εκλογή σας σταθερή» («σπουδάσατε βεβαίαν υμών την κλήσιν και εκλογήν ποιείσθαι»). Και κατά το χωρίο 2:20-22 η απομάκρυνση από την «οδό της δικαιοσύνης» δεν είναι μόνο πιθανή, αλλά πραγματικά συμβαίνει· κι' αυτή είναι κάτι χειρότερο από του να μην είχε κανείς γνωρίσει καθόλου την «οδό της δικαιοσύνης». Και αυτό το κείμενο μιλά για εκείνους που είχαν μια «πλήρη γνώση του Κυρίου». «Γιατί αν, αφού απέφυγαν τα μιάσματα του κόσμου με την πλήρη γνώση του Κυρίου και Σωτήρος Ιησού Χριστού, εμπλέκονται πάλι σ' αυτά και νικούνται, τότε τα τελευταία τους έχουν γίνει χειρότερα από τα πρώτα. Θα ήταν καλύτερα γι' αυτούς να μην είχαν γνωρίσει το δρόμο της δικαιοσύνης, παρά, αφού τον γνώρισαν, να στρέψουν τα νώτα προς την αγία εντολή, που τους παραδόθηκε» («Ει γαρ αποφυγόντες τα μιάσματα του κόσμου εν επιγνώσει του Κυρίου και σωτήρος Ιησού Χριστού, τούτοις δε πάλιν εμπλακέντες ηττώνται, γέγονεν αυτοίς τα έσχατα χειρόνα των πρώτων. Κρείττον γαρ ην αυτοίς μη επεγνωκέναι την οδόν της δικαιοσύνης, η επιγνούσιν υποστρέψαι εκ της παραδοθείσης αυτοίς αγίας εντολής»).

ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗ ΙΩΑΝΝΗ

Στις τρεις επιστολές του Αγ. Ιωάννη συναντούμε την ίδια γλώσσα, την ίδια πραγματικότητα των δυο πλευρών της λυτρώσεως. Τα ίδια «Εάν» υπάρχουν και εδώ, η ίδια έμφαση στην αγνότητα (βλέπε ο Ιωάννου 3:3), η ίδια γλώσσα να «αρέσουμε στον Θεό», και η ίδια έμφαση να «τηρούμε την εντολή» και να μην «αμαρτάνουμε». Υπάρχει οργανική σύνδεση μεταξύ του να αγαπούμε τον Θεό και του να τηρούμε τις εντολές του -το σύνολο των εντολών του Χριστού.

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η ζωή της πρώτης Εκκλησίας, όπως αυτή περιγράφεται μέσα στις Πράξεις των Αποστόλων, είναι τόσο σαφής, ώστε να μη χρειάζεται καμιά ανάλυση ή παρουσίαση κειμένων για να καταδειχθεί ότι υπάρχουν σ' αυτήν τα ουσιώδη στοιχεία για μια μορφή πνευματικότητας όμοιας με εκείνην του μοναστικού και ασκητικού Χριστιανισμού. Θα πρέπει επίσης να μνημονευθεί η ζωή του Αγ. Ιωάννου του Βαπτιστή. «Και υπάρχουν σοβαροί λόγοι που ένας μελετητής των αρχών του μοναχισμού σαν τον Don Germain Morin υποστήριξε αυτό που φαίνεται σαν παραδοξολογία του, όταν έγραφε ότι δεν ήταν η μοναστική ζωή που ήταν κάτι το καινούριο στα τέλη του τρίτου αιώνα και στις αρχές του τέταρτου, αλλά μάλλον η

εκκοσμικευμένη ζωή που ζούσε το πλήθος των Χριστιανών στα χρόνια που σταμάτησαν οι διωγμοί. Οι μοναχοί στην πραγματικότητα δεν έκαναν τίποτα άλλο παρά να διατηρούν αμείωτο, μέσα στις μεταβληθείσες συνθήκες, το ιδεώδες της Χριστιανικής ζωής των πρώτων ημερών ... Και υπάρχει μια άλλη συνεχής αλυσίδα από τους Αποστόλους στους ερημίτες και ύστερα σ' αυτούς που ζούσαν σε κοινόβια, των οποίων το ιδεώδες, λιγότερο καινούριο από όσο φαίνεται, εξαπλώθηκε τόσο γρήγορα από τις ερήμους της Αιγύπτου στα τέλη του τρίτου αιώνα. Αυτή η αλυσίδα απετελείτο από άνδρες και γυναίκες που ζούσαν με εγκράτεια, ασκητές και παρθένες, που ποτέ δεν σταμάτησαν να εκτιμούνται στην αρχαία Εκκλησία».

Πηγή: oodegr.co